Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς
Εφορεία Αρχαιοτήτων Έβρου

Σε χρόνους περασμένους, **σε τόπους** κοντινούς

ΒΙΒΛΙΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΜΑΘΗΤΗ

Αλεξανδρούπολη 2022

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

Κείμενα – Σχεδιασμός
Φωτεινή Βακρατσά
Αρχαιολόγος – Μουσειολόγος

Συντονισμός – Επιστημονική Τεκμηρίωση
Χρυσαφένια Παρδαλίδου
Προϊσταμένη Τμήματος Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και Μουσείων

Φιλοξένη Αϊτατόγλου
Αρχαιολόγος

Γενική Επιμέλεια
Δόμνα Τερζοπούλου
Προϊσταμένη Εφορείας Αρχαιοτήτων Έβρου

Σχεδιασμός κάτοψης μουσείου
Ευτυχία Ηλιάδου, Ιωάννης Πουλαράκης

Φωτογραφίες
Βασίλης Καραφυλλίδης, Ορέστης Κουράκης, Στέφανος Στουρνάρας

Σχεδιασμός – γραφιστική επιμέλεια
τυπογραφικές διορθώσεις
μοντάζ – διαχωρισμοί – εκτύπωση – παραγωγή
TWO K Project ΕΠΕ

Όπισθεν Οικισμού Ηφαίστου,
έναντι Πανεπιστημιούπολης, 69150 Κομοτηνή
25310 72486 | hello@2kproject.gr

ISBN: 978-960-386-531-5

Copyright © 2022
Εφορεία Αρχαιοτήτων Έβρου

περιεχόμενα

Τα προϊστορικά αντικείμενα της Μάκρης μας μιλούν 2
Μελετώντας τις αρχαίες γραφές 3
Τα σύμβολα μιας πόλης 4
Λατρεία θεών και ηρώων 8
Μια λέξη, πόσα πράγματα! 10
Κάτοψη έκθεσης 11
Ταφικός τύμβος: δυο άγνωστες λέξεις 12
Βρες τον τύμβο 13

Καλώς ήρθατε
στο Αρχαιολογικό Μουσείο
Αλεξανδρούπολης!

Με τη βοήθεια του βιβλίου που κρατάτε στα χέρια σας θα προσπαθήσουμε παίζοντας να γνωρίσουμε καλύτερα τους αρχαιολογικούς χώρους της περιφερειακής ενότητας Έβρου και τα αντικείμενα που ανακάλυψαν οι αρχαιολόγοι στις ανασκαφές τους.

Ξεκινάμε λοιπόν...
... και καλή διασκέδαση!

Τα προϊστορικά αντικείμενα της Μάκρης μας μιλούν

Μερικά από τα αντικείμενα που βρέθηκαν στην ανασκαφή της Μάκρης περιγράφουν τον εαυτό τους και σας καλούν να τα εντοπίσετε.

Αντιστοιχίστε την περιγραφή της στήλης **Α** με την εικόνα της στήλης **Β.**

Α

- Είμαι το μοναδικό στο είδος μου στην προθήκη και καμαρώνω γι' αυτό.
- Έχω μεγάλα μάτια σαν αμύγδαλα, μύτη γαμψή, χαριτωμένα αυτιά, μικρά χέρια που κοιτούν προς τον ουρανό και μια φουσκωτή κοιλιά. Είμαι ξεχωριστό γι' αυτό και στέκομαι μόνο μου. Δεν θα βρεις σαν κι εμένα πολλά.
- Το ρούχο μου είναι γεμάτο χρώμα και σχέδια. Ρίξε μια ματιά.
- Μπορεί να είμαι απλά ένα μικρό κεφάλι, αλλά πρόσεξες το σκούφο μου; Μοιάζω με ξωτικό.
- Δεν θα βρεις εδώ άλλο καθιστό ειδώλιο. Λείπει απλά το ένα μου πόδι. Κάπου χάθηκε!

Β

Στο **ναό του Απόλλωνα** στην **αρχαία Ζώνη** βρέθηκαν περίπου 300 κομμάτια αγγείων που έχουν χαραγμένες πάνω τους λέξεις. Μερικά από αυτά βρίσκονται στις προθήκες που έχετε μπροστά σας.

Επιλέξτε ένα από τα κομμάτια αγγείων και **προσπαθήστε να αντιγράψετε τη λέξη ή τις λέξεις** που αναγράφονται πάνω τους στο πλαίσιο που ακολουθεί.

Μπορείτε να διαβάσετε την επιγραφή;

▶ Τώρα που διαβάσατε την επιγραφή, τι παρατηρείτε; Είναι ελληνική ή θρακική; Γιατί;

Μελετώντας τις αρχαίες **γραφές**

Τα σύμβολα μιας πόλης

Πολύ συχνά οι λαβές των αμφορέων έχουν πάνω τους **σφραγίδες,** από τις οποίες μπορούμε να αντλήσουμε χρήσιμες πληροφορίες. Άλλοτε απεικονίζουν **θεούς ή ήρωες** που τιμούσε η πόλη που τους κατασκεύασε, άλλοτε πάλι ανέφεραν το **όνομα του άρχοντά της.**

Εντοπίστε τις προθήκες με τις λαβές των αμφορέων και των νομισμάτων από την αρχαία Ζώνη. Τα αντικείμενα τοποθετήθηκαν κάπως βιαστικά, με αποτέλεσμα να μπερδευτούν οι ενδείξεις με τα στοιχεία τους. Έτσι, δεν μπορούμε να ξέρουμε ποιό καρτελάκι ταιριάζει σε καθένα από τα αντικείμενα. Μπορείτε να βοηθήσετε τους αρχαιολόγους να ολοκληρώσουν πιο γρήγορα την αναγνώριση;

Ενσφράγιστη λαβή αμφορέα.
Έχει ορθογώνιο σφράγισμα
με κεφάλι γυναικείας μορφής
που φορά κράνος (Αθηνά).
Εργαστήριο Σαμοθράκης.

Αναζητούνται...

Ενσφράγιστη λαβή αμφορέα.
Έχει τετράγωνο σφράγισμα
με γενειοφόρο κεφαλή και ρόπαλο (Ηρακλής).
Στο κάτω δεξί μέρος έχει λεοντοκεφαλή.
Δεξιά και αριστερά διακρίνονται οι επιγραφές:
ΣΚΑ[Λ]ΛΙΦΩΝ(;).ΘΑΣΙΩΝ.
Εργαστήριο Θάσου.

Τα σύμβολα μιας πόλης

Τμήμα ενσφράγιστης λαβής αμφορέα. Έχει ορθογώνιο σφράγισμα με την επιγραφή: ΔΙΟΓΕΝΗΣ- ΑΓΡΙΑΝ[Η;]. Εργαστήριο Ρόδου

Τμήμα ενσφράγιστης λαβής. Έχει ωοειδές σφράγισμα με γρύπα. Εργαστήριο Αβδήρων.

Τα σύμβολα μιας πόλης

Αναζητούνται...

Ασημένιο νόμισμα

Στην κύρια όψη ο θεός Ήλιος,
προστάτης της Ρόδου.
Στην πίσω πλευρά το ρόδο (τριαντάφυλλο),
έμβλημα των νομισμάτων της Ρόδου.

Χρυσό νόμισμα

Στην κύρια όψη η βασίλισσα Αρσινόη Β΄ της Αιγύπτου.
Στην πίσω πλευρά κέρας αμάλθειας (κέρας αφθονίας) και
η επιγραφή ΑΡΣΙΝΟΗΣ (αριστερά)
ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ (δεξιά).

Τα σύμβολα μιας πόλης

Χάλκινο νόμισμα

Στην κύρια όψη ο θεός Απόλλωνας.

Στην πίσω πλευρά στεφάνι και τμήμα επιγραφής ΖΩΝΑΙ.

Χάλκινο νόμισμα

Στην κύρια όψη ο Ηρακλής,

προστάτης της Θάσου,

με λεοντοκεφαλή.

Στην πίσω πλευρά τα όπλα του ρόπαλο και τόξο.

Λατρεία **θεών και ηρώων**

Στην περιοχή του Έβρου βρέθηκαν αντικείμενα που επιβεβαιώνουν τη λατρεία των κατοίκων σε συγκεκριμένους θεούς, αλλά όχι μόνο. Περιηγηθείτε στην έκθεση και:

1. Προσπαθήστε να εντοπίσετε ποιοι **θεοί** λατρεύονταν στην περιοχή. .....

.....

2. Υπάρχουν και **ήρωες** στους οποίους αποδίδονταν τιμές; .....

.....

3. Ποια από τα παρακάτω **στοιχεία ή σύμβολα** μαρτυρούν την ταυτότητά τους;
Γράψτε δίπλα σε κάθε λέξη που επιλέξατε το όνομα του θεού που αντιπροσωπεύει. .....

.....

.....

άλογο **ασπίδα** **τύμπανο**

αιγίδα **παπαρούνα** **στεφάνι**

τόξο και φαρέτρα **περικεφαλαία** **αετός**

θρόνος **τρίαινα**

κεραυνός **πέτασος** **στάχυ**

λύρα **φτερωτά σανδάλια**

4. Έχοντας διαβάσει τις πληροφορίες για τη λατρεία των θεών στην περιοχή του Έβρου **δοκιμάστε τις γνώσεις σας** απαντώντας στις παρακάτω ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών. Μόνο μια απάντηση είναι η σωστή.

1. α) Η **Αφροδίτη** λατρευόταν ως θεά της γονιμότητας.
β) Η λατρεία της **Κυβέλης** διαδόθηκε στη Θράκη μέσω των ελληνικών αποικιών.
γ) Η **Αθηνά** λατρευόταν στα Ζωναία Όρη.

2. α) Η παρουσία των 300 σχεδόν ενεπίγραφων οστράκων επιβεβαίωσε ότι ο μεγαλύτερος ναός της αρχαίας Ζώνης ανήκει στο θεό **Άρη.**
β) Ο **Διόνυσος,** εκτός από θεός του κρασιού, του γλεντιού, της βλάστησης και του θεάτρου είναι και θεός του φωτός.
γ) Στο ιερό του Απόλλωνα βρέθηκε **θησαυρός νομισμάτων** που απεικονίζουν στην κύρια όψη τους τον θεό στεφανωμένο.

3. α) Ο ήρωας **Ιππέας** λατρευόταν σε ολόκληρη τη Θράκη ως θεός του κυνηγιού, θεραπευτής ανθρώπων και ζώων, προστάτης της γεωργίας και των ταξιδιωτών.
β) Δύο ελάφια στέκονται συνήθως στα πόδια της θεάς **Κυβέλης.**
γ) Μεταξύ των αναθηματικών πλακιδίων που αφιέρωναν οι πιστοί στο ιερό της θεάς **Δήμητρας,** πολλά απεικονίζουν πιστούς να κρατούν ζώα ως προσφορά στη θεά.

4. α) Η λατρεία του ήρωα **Ιππέα** της Θράκης μαρτυρείται ήδη από το 13ο αι. π.Χ.
β) Η **Αφροδίτη** λατρευόταν και ως θεά της ναυσιπλοΐας.
γ) Ο **Απόλλωνας** είναι ο πολιούχος θεός της αρχαίας Ζώνης.

> Λατρεία **θεών και ηρώων**

Μια λέξη,
πόσα πράγματα!

Οι άνθρωποι που κατοίκησαν σε διάφορες εποχές στην περιοχή του σημερινού Έβρου χρησιμοποιούσαν, όπως κι εμείς σήμερα, διάφορα αντικείμενα σε κάθε ασχολία τους. Αυτά συνήθως ποίκιλαν ανάλογα με τη χρήση τους.

Χωριστείτε σε ομάδες και προσπαθήστε να εντοπίσετε στο μουσείο **αντικείμενα** που σχετίζονται με μία από τις παρακάτω ενότητες:

1. **Υφαντική**
2. **Καλλωπισμός**
3. **Πόλεμος**
4. **Εμπορικές συναλλαγές**

Κάθε ομάδα θα χρησιμοποιήσει την **κάτοψη της έκθεσης**.
Πάνω σε αυτή μπορείτε να σημειώσετε τα **αντικείμενα** που εντοπίσατε σε κάθε προθήκη.

Κάτοψη του Μουσείου

Ταφικός Τύμβος:
δυο άγνωστες λέξεις

Με τη βοήθεια της ξενάγησης σε μερικούς από τους **ταφικούς τύμβους** που βρέθηκαν στον Έβρο, είχατε την ευκαιρία να γνωρίσετε τι είναι ο ταφικός τύμβος και τι περιέχει.

Θα σας δοθεί ένας **χάρτης** της περιφερειακής ενότητας Έβρου. Σε αυτόν αναφέρονται οι περιοχές όπου βρέθηκαν οι τύμβοι που γνωρίσατε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης και όχι μόνο. Μαζί θα βρείτε **μικρά μαγνητάκια** που απεικονίζουν ένα ταφικό τύμβο.

Προσπαθήστε να **εντοπίσετε** τις περιοχές αυτές στο χάρτη και **«κολλήστε»** πάνω τους τα μαγνητάκια.

Βρες τον τύμβο

Στις επόμενες σελίδες μπορείτε να δείτε φωτογραφίες από την ανασκαφή στο εσωτερικό τύμβων που βρέθηκαν σε περιοχές της περιφερειακής ενότητας Έβρου.

Προσπαθήστε να αναγνωρίσετε τα αντικείμενα που βρίσκονται στις επόμενες σελίδες.

Γράψτε το όνομα του κάθε αντικειμένου στον κενό χώρο δίπλα ή κάτω από αυτό.

Δοκιμάστε τώρα να βρείτε σε ποια προθήκη του μουσείου εκτίθενται.

Μπορείτε να τα εντοπίσετε και στις ανασκαφικές φωτογραφίες;

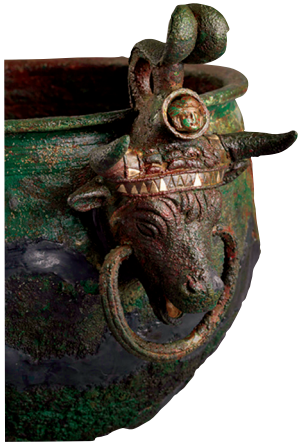

Βρες
τον τύμβο

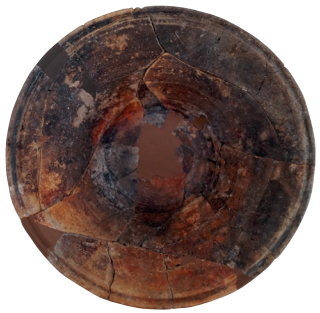

Βρες
τον τύμβο

Βρες
τον τύμβο

Βρες
τον τύμβο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ & ΤΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑνΕΚ

ΕΠΑνΕΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΕΣΠΑ 2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ελπίζουμε να διασκεδάσατε μαζί μας. Σας περιμένουμε ξανά!

ISBN: 978-960-386-531-5